

POSTFEMİNİZMİN CEZA MAHKEMELERİNE SOSYAL MEDYA İLE MÜDAHALESİ SOCIAL MEDIA INTERNETION OF POSTFEMINISM IN CRIMINAL COURTS

Mehmet Seyman ÖNDER¹

Öz

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması hedefiyle ortaya çıkan feminist hareket, 1970'lerden itibaren medyanın verdiği güçle ceza hukukuna müdahale etmiş kadınların lehine bazı değişikliklerin olmasını sağlamıştır. 2010'lu yıllardan itibaren sosyal medyanın gücünü keşfetmiş ve ceza mahkemelerine müdahale etmeye başlamıştır. Türkiye'de de sosyal medyanın gücünü etkin bir şekilde kullanan feministler, kadına şiddet ve kadın cinayetleri vakalarının bazılarını kamuoyunun gündemine getirmiş ve yargı kararlarına etki etmeye çalışmıştır. Bu çalışmada da feminist grupların, bazı davalar üzerine yargıyı nasıl etkilediği ve bunun olası risklerinin neler olabileceği konusu tartışılmıştır. Kamuoyunun gündeminde uzun süre yer edinen vakaların tespiti için en çok takip edilen haber sitelerinin 6'sında 292 haber linki taranmıştır. Ayrıca, ilgili vakalar hakkında açılan hashtaglere atılan tweetler taranmış, en çok ve etkili tweet atan 23 kadın örgütü hesabı, bunların takipçi sayıları (831.101) ve davaların hangi sürecinde tweetler atıldığı ve hashtagler açıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelime: Feminizm, Postfeminizm, Sosyal Medya, Ceza Mahkemeleri

Abstract

The feminist movement, which emerged to ensure gender equality, intervened in the criminal law with the power of the media and made some changes in favor of women since the 1970s. Since the 2010s, They have discovered the power of social media and started to intervene in criminal courts. By using the power of social media effectively, feminists in Turkey brought some of the violence against women and femicide to the public agenda and intervened in the judicial decisions regarding these cases. In this study, it is discussed how feminist groups affect the judiciary on some cases and what the possible risks of this might be. In order to detect the cases that have been on the public agenda for a long time, 292 news links were scanned in 6 of the most followed news sites. In addition, tweets posted to hashtags about the relevant cases were scanned. The 23 women's organization accounts that tweeted the most and were the most influential, the number of their followers (831,101), and the process in which the tweets were posted and the hashtags were determined.

Key Words: Feminism, Postfeminism, social media, Criminal courts

1 GİRİŞ

Sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan işgücü açığının kapatılması için kadınlar, ekonomik sisteme dâhil olmuşlardır. Bu durum onların üretim sektöründe bir güç haline gelmesine imkân vermiştir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, E-posta: onderseyman@gmail.com, [ORCID: 0000-0003-4317-1099](https://orcid.org/0000-0003-4317-1099)

Sahip oldukları bu güçle kadınların sesleri daha gür çıkmaya başlamış ve akabinde mağduru oldukları toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı Batı dünyasında örgütlü hareket eder hale gelmişlerdir. Bu durum, feminizmin ortaya çıkmasına imkân vermiştir.

Feminizm, süreç içinde farklılaşmış, hedefinde değişimler yaşanmıştır. Bu değişimlere dalgalar adı verilmiştir. Bazı feministler değişim sürecini üç dalga ile bazıları ise dört dalga ile açıklamıştır. Fakat tüm feminist dalgalarda nihai hedef, kadın haklarının gelişmesine katkı sağlamak olmuştur. Özellikle de son üç dalgada, başta ceza hukuku olmak üzere hukuk kurallarında değişim yaratma çabası vardır². Fakat son dönemde hem dünyada hem de Türkiye’de yoğun bir şekilde ceza davalarına müdahale etme girişimi söz konusu olmuştur. Bu girişim, feminist grupların hukuk kurallarında yapılan değişiklikleri yeterli görmemesinden ya da yapılan değişikliklerin yargı mensuplarınca doğru ve tam şekilde uygulanmadığını düşünmesinden kaynaklanmaktadır.

Kadın hareketleri, yargı mensuplarının kanunları yorumla ve uygulama yöntemlerinde genel bir paradigma değişikliği sağlamak için tek tek davalara müdahale ederek kanun uygulayıcılarını kamuoyu nezdinde baskı altına almaya çalışmaktadır. Bunun için sosyal medyayı, özellikle de Twitter’ı yeni bir müdahale aracı olarak kullanmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada kadın hareketlerinin hangi davalara nasıl müdahale etmeye çalıştığı ve bunların olası risklerinin neler olduğu açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1 Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan tarama modeli (Karasar, 2017:108) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmada kadın hareketinin ceza mahkemesi kararlarını nasıl etkilediğinin anlaşılması için toplum nezdinde bilinirliği olan 10+1 vaka ele alınmıştır. Vakaların 10+1 olarak değerlendirilmesinin nedeni bir vakaya bağlı olarak ikinci bir davanın söz konusu olmasıdır. Bu vakalarla ilgili dava süreçleri sırasında başlatılan sosyal medya kampanyaları sonrasında dava süreçlerinin ne şekilde evrildiği belirlenmeye çalışılmıştır. İncelenen sosyal medya aracı olarak, Twitter seçilmiştir. Twitter’ın seçilmesinin nedeni, Türkiye’de ve dünyada muhalif grupların kolay örgütlenebildiği ve örgütlenmenin en güçlü şekilde yaşanabildiği yer olmasının ve de kamuoyu oluşturmada en etkili sosyal medya uygulaması olduğunun müşahade edilmesidir. Araştırma konusu olan 10+1 vaka ise **T**witter ve ulusal medyanın paralel olarak taranması sonucu seçilmiştir. Bunun nedeni toplumda en çok gündem olan vakaların ele alınmasının amaçlanmasıdır. Seçilen 10+1 vaka ile ilgili olarak 6 haber sitesinde 292 haber linki taranmış ve bunlardan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Bu siteler ve taranan link sayıları aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

² Bu konu “feminist dalgalar bölümünde daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Tablo 1: Taranan haber siteleri ve linklerinin sayısı

Haber sitesi	Link sayısı
Sözcü.com.tr	103
Cumhuriyet.com.tr	68
Hürriyet.com.tr	44
Haberturk.com.tr	37
bbc.com/turkce	21
Odatv	19
Toplam	292

Araştırmanın konusu olan ve Twitter’da Trend Topic (TT) olan 10 vaka ile ilgili en yoğun sosyal medya paylaşımı yapan 23 kadın örgütü hesabı ve bunların takipçi sayıları belirlenmiştir. Takipçi sayılarına bakılmasının nedeni, kamuoyu oluşturulurken yaptıkları paylaşımların etki oranının anlaşılabilmesidir. Sosyal medyadaki kadın örgütlenmelerine ve takipçi sayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2: Sosyal medyadaki kadın hareketleri ve takipçi sayıları

Adı	Takipçi Sayısı
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	164.634
Kadın Meclisleri	87.117
Üniversiteli Kadın Kolektifi	55392
Mor Çatı	51.799
Feminist gündem	46.537
Filmmor	42.036
MorDayanışma	37526
Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu	33.337
Kampüs Cadıları	32.149
EŞİTİZ - Eşitlik İzleme Kadın Grubu	31.149
Feminist Yaklaşımlar	26.954
Ekmek ve Gül	25.628
Uçan Süpürge Derneği	23.351
Kadın Davaları	21.265
Kadın Savunması	21.244
Kadınlarla Dayanışma	20.468
Feminist avukatlar	20.086
8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü	18.086
Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği	17.736
NAR Kadın Dayanışması	16.797
Kadın Çalışmaları Derneği	15.782
Eşitlik İçin Kadın Platformu	13.809
KadınDayanışmaVakfi	8.219
Toplam	831.101

Vakaların olay ve mahkeme süreçlerine ve bu süreçlerde yapılan sosyal medya kampanyalarına, araştırmanın bulgular bölümünde yer verilmiştir. Bu veriler elde edilirken kadın örgütlenmelerinin yaptığı paylaşımlar da dikkate alınmıştır.

2 FEMİNİST DALGALAR

Genel anlamda kadın hakları mücadelesini veren feminist hareket, zaman içinde farklılaşan koşullarla birlikte dalgalar halinde değişim süreci yaşamıştır. 1840'lar ortaya çıkan ve 1920'lere kadar sürdüğü belirtilen feminizmin ilk dalgasında, köleliğin kaldırılmasına ve yurttaş eşitliğinin sağlanmasına odaklanılmıştır. Özellikle de politik ve ekonomik alanda kadınların erkeklerle eşit olmasını sağlamaya yönelik çalışmalar yürütülmüştür. İkinci Dalga, 1960'larda ABD'deki sivil haklar hareketi, Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'daki yerli toplumsal hareketler, gey ve lezbiyen hareketleri kürtaj, cinsel özgürlük gibi cinsiyetçi ve radikal yaklaşımlar içeriyordu. Üçüncü dalga ise, 1990'larda internetin toplum hayatına girmesiyle başladı. Ortak zeminde buluşan ve daha geniş ideal evrensel idealleri sorgulayan birinci ve ikinci dalganın aksine feminist gruplar, farklı yaklaşımlar benimseyerek çok kültürlü olmayı tercih etti. 2008'de ortaya çıkan ve bir sosyal medya örgütü olarak da nitelendirilebilen dördüncü dalga da ise kültürlerin ve ulusal sınırların ötesindeki nüfuslar birbirine bağlandı (Baumgardner, 2011; Daly & Stubbs, 2013; Everett, 2004; Locke et al., 2018; Looft, 2017; Rampton, 2008; Schulhofert, 1995; Willem & Tortajada, 2021).

Genel olarak araştırmacılar feminizmin ilk üç dalgası üzerinde mutabıktırlar, ancak dördüncü dalga üzerinde tartışmalar sürmektedir. Örneğin, Thorpe ve arkadaşları (2017: 19), 1990'lardan günümüze kadar gelen süreci yani üçüncü dalgayı postfeminiz olarak ifade etmiş, ikinci dalga olarak ifade ettikleri radikal feminizmin sosyal medya aracılığıyla dönüştüğünü söylemişlerdir.

İkinci, üçüncü ve dördüncü dalgaların üzerinde uzlaştığı temel bir yaklaşım mevcuttur. Bu yaklaşım, hukukun eril olduğu ve hukukun, kadınları gözeterik yeniden düzenlenmesi gerektiğidir. Genel anlamda hukuk kurallarının erkeksi bir yaklaşım içerdiğine yönelik bir eleştiri olsa da özelden ceza hukukuna bir yoğunlaşma vardır. Maguigant (1991: 379) gibi bazı feministler ceza hukuku doktrininin, tacizcisini öldüren şiddet görmüş kadınların meşru müdafaa iddialarını karşılayamayacağını söylemektedir. Ceza hukukunun aile içi şiddet için de yeterli adaleti sağlamadığını düşünen Houston (2014: 250-254) ve Nourse (2000: 953) aile içinde şiddete uğrayan bazı kadınların mücadele etmemesi ve hatta şikâyetçi olmayıp eşine geri dönmelerini bütün kadınların mücadelesi için bir tehlike olarak görmektedir. Eşe geri dönmeyi 'hırpalanmış kadın sendromunun' ve 'öğrenilmiş çaresizliğin' bir sonucu olarak gördüklerinden bu vakalara müdahale etme gereği duymuşlardır. Bir kadının eşine geri dönmesi bütün kadınların mücadelesine vurulmuş bir darbe olarak algılanmaktadır. Bu nedenle şiddete uğramış bazı kadınların yargı süreçlerine müdahale edilmektedir. Böylece kadınların yalnız olmadığı, birlikte daha güçlü olduğu hissiyatı vererek kadın mücadelesine de darbe vurulmasının engellenmesi hedeflenmektedir.

Feminist yaklaşıma göre, şiddet özel bir mesele, yani basit bir aile içi olay olmaktan çıkarılıp kamusal hale getirilmeli ve kadınlara kurban olarak odaklanılmıyordu (Brown et al., 2012: 951-952). Nitekim 1970 ve 1980'lerde bu arzu büyük ölçüde gerçekleştirildi. Nourse (2000: 953) ve Houston (2014:

253) gibi feministler ABD’deki ceza hukuklarında yapılan bu reformların feministlerin çabalarının bir sonucu olduğunu söylemektedir. Buss (2011: 412) ise, feminist hareketin ulusal ve uluslararası ceza hukukuna konsolide olmuş bir şekilde çabalarının 1990’larda zirveye çıktığını ifade etmektedir. Bu dönemde başlayan çalışmalarla ilk kez savaş ve çatışmalarda işlenen cinsel şiddet suçları, Ruanda’da ve Yugoslavya’da ceza hukukuna ve sonrasında Uluslararası Ceza Mahkemesini oluşturan Roma tüzüğüne dâhil edilmesi, feminist aktivizmin ilk uluslararası başarısı olarak gösterilmektedir. Buss’a (2011: 416) göre, feminist akademisyenlerin, ulusal ve uluslararası ceza hukukunda yoğunlaştığı şey cinsel şiddet suçunun nasıl tanımlandığıdır. Çünkü ceza hukuklarında cinsel şiddet suçu “toplumsal hiyerarşi değil, bireysel patoloji” sorunu olarak ele alınmaktadır.

Feministlerin buldukları bu ortak paydaya rağmen farklı dalgalar oluşturmasının nedeni amaca ulaşmada sergilenen yaklaşımların temelde farklı olmasıdır. Ancak tek fark bu değildir. Örneğin üçüncü dalga ile dördüncü dalga arasındaki fark, üçüncü dalganın konvansiyonel medya ve interneti araç olarak kullanması, dördüncü dalganın ise sosyal medyayı kullanmasıdır (Willem & Tortajada, 2021). Üçüncü ve dördüncü dalgayı tek isimle postfeminizmle tanımlayan feministler, bu dalgada kadının güçlenmesi ve başta cinsel alanda olmak üzere özgürleşmenin, tartışmaların odağında yer aldığını, sosyal medya ile görünür olmanın, beğenilmenin, talep görme ve fenomen olmanın kadınlar arasında yaygınlaşan bir duruma dönüştüğünü belirtmişlerdir. Bunun nedenini ise, sağladığı ekonomik güçle birlikte, “saygın” olma ve kendini ifade edebilme gücüne sahip olma olarak açıklamışlardır. Bu gücü elde edebilme pahasına 20. yüzyılda ‘modern’, günümüzde ise ‘geleneksel’ kabul edilen ve kadını metalaştıran yaşam tarzını dayatan sistemin beklentilerini karşılama, kabul edilebilir olmuştur (Thorpe et al., 2017: 19). Locke ve arkadaşları ise (2018: 4-5) dördüncü dalga kabul edilsin ya da edilmesin sosyal medyanın 2010’lu yıllarda feminist hareketi dönüştürdüğünü ve genç kadınların sosyal medya aracılığıyla daha görünür olduğunu belirtmişlerdir.

Looft (2017: 894), dördüncü dalgacıların kendilerinden önceki feministlerin dile getirdikleriyle aynı sorunların çoğunu çözmek için sosyal medyayı ve teknolojiyi akıllıca kullandıklarını ifade etmektedir. Baumgardner (2011), teknoloji konusunda bilgili ve cinsiyet konusunda sofistike olan genç feminist kitlenin çevrimiçi evrende (online universe) ‘ırkçı’ (racialicious) ve ‘feminist’ gibi isimlerle bloglar ve sosyal medya hesapları açtıklarını, haberleri yorumladıklarını, nereden alışveriş yapacakları hakkında bilgi içeren en sık moda fotoğraflarını yayınladıklarını ve kendilerinin de kürtaj olduğu konusunda paylaşımlarda bulduklarını belirterek, 1990’larda beyaz olmayan kadınlar tarafından ortaya atılan ‘üreme adaleti’nin genç feministlerin tercihi haline geldiğini söylemiştir. Çevrim içi evren söyleminde ise dikkat çekmek istediği husus, paylaşımların bir ulus ya da ülke ile sınırlı olmadığıdır.

3 FEMİNİZMİN SOSYAL MEDYA İLE DÖNÜŞÜMÜ

Sosyal medyanın feminizmi dönüştürdüğünü ileri süren feministlerin haklı olduğunu söylemek mümkündür. Castells’in (2008: 203) de ifade ettiği üzere kamuoyunun zihniyetinin oluşum ve

bilgilenme sürecini etkilemeye çalışmakta kullanılan enformasyon araçları, yaklaşımları değiştirme yeteneğine sahip olduğu gibi, mücadele stratejisinde de önemli değişiklikler yaratmıştır. En güçlü enformasyon araçlarından biri olan sosyal medya ile kadınlar seslerini daha güçlü duyurmakla birlikte deneyimlerini paylaşma fırsatına kavuşmuştur (Powell, 2015: 576). Bu durum, diğer kadınların, deneyimlerini paylaşanlarla empati yapmasına, hem gönül birliği hem de güç birliği yapmasına olanak sağlamıştır. Tabii bu durumun kadınların, tacizcilerin erişimine açık olması gibi bazı dezavantajlar ortaya çıkarsa da (Regehr & Ringrose, 2018: 365) dünyanın birçok yerinde kadın kurumlarının sosyal medyayı etkin kullanımını etkilememiştir. Hatta Britanya’da faaliyet yürüten ‘Object’ gibi bazı kadın oluşumları sosyal medyanın gücünü daha aktif bir şekilde kullanabilmek için çalışmalar yürütmüş ve çeşitli platformlar oluşturarak üyelerinin bu platformlarda etkin olmasını sağlamaya çalışmıştır. Object, ana akım medyanın dikkatini kampanyalarına çekmeyi amaçlayan bir organizasyon olarak, ana akım medyanın bu kampanyalar hakkında haber yapmasının daha geniş kitlelere ulaşmanın önemli bir yolu olduğu düşüncesiyle, tartışmaları kamusal alana taşıma hedefi gütmüştür (Fotopoulou, 2016: 10). Bu durum aktivizmin gerçek dünyadan sanal dünyaya geçişini sağlamıştır. Bu yeni aktivizm türüne “dijital aktivizm” denmiştir (Shah et al., 2013). Baer (2016), etkinliğini yitirdiğini ve kaybolmaya yüz tutmak üzere olduğunu ileri sürdüğü feminizmin dijital aktivizm ile yeniden yapılandığını, daha aktif ve görünür olduğunu belirtmiştir.

Sosyal medya kadınların grupsal olarak değil bireysel olarak da aktivist olmasına imkân tanımıştır. Dünyanın her yerinde sosyal medyada yazarlık yapanlar, belli bir okuyucu kitlesine ulaştıktan sonra medyanın dikkatini çekmektedir. Bu kişilerin kitleler üzerindeki etkinlikleri arttıkça doğal olarak medya üzerinde de etkinlikleri artmaktadır. Ancak Feminist yaklaşıma sahip olan yazarlarda etkileme, çok daha yüksek boyutlarda olabilmektedir. Çünkü feministlerin uzantıları medya da bulunmaktadır (Kingston-Mann, 2014: 294). Feminizm, kadınların bulunduğu hemen her yerde mevcuttur denilebilir. Ayrıca sisteme ve düzene karşıt bir yaklaşım içinde olan hemen her kadının da feministlerin destekçisi ve potansiyel üyesi olduğu söylenebilir.

4 SOSYAL MEDYANIN FEMİNİZM İÇİN MÜCADELE ARACINA DÖNÜŞMESİ

Medyada görünürlüklerinin artmasına imkân tanınması nedeniyle feministler, sosyal medyanın gücünün farkına varmış ve bunu hedeflerine ulaşmak için kullanmaya başlamışlardır. Özellikle de şiddet gören kadınların deneyimlerinin sosyal medyada paylaşılması sonrasında eski ve yeni dalga tüm feministler, ceza hukukunun değiştirilmesi için kamuoyu oluşturma ve toplumda kadın haklarında farkındalık sağlama konusunda hemfikir olmuşlardır. Bu konudaki ilk büyük girişim Amerika Birleşik Devletleri’nde 2014’te başlayan sonra da tüm dünyaya yayılan twitterdaki #YesAllWomen hashtagi olmuştur. Bu hashtag tüm dünyada büyük yankı uyandırmıştır. Bu başarı feministleri daha da cesaretlendirmiş ve #YesAllWomen hashtagını, günlük tacizler için açılan #EverSexim, sokak tacizine meydan okumak için #YouOKSis, ünlülerin dikkatini çekmek ve desteğini almak için gazetecilere yönelik açılan #AskHerMore hashtagleri izlemiştir. Bu girişimlerde de büyük başarı elde edilince

(Bennett, 2014) bunları yeni hashtagler takip etmiştir. Bunlardan biri olan ve 8 milyon kez tweetlenen #BeenRapedNeverReported hashtagını inceleyen Keller ve arkadaşları (2018: 33) katılımcıların dayanışma, topluluk ve destek duygusu kazandıklarını tespit etmişlerdir. Regehr ve Ringrose (2018: 355) ise bu ve diğer hashtaglerin ceza ve adalet sisteminde cinsel şiddetin bir sorunsal haline gelmesine önemli katkı sağladığını belirlemişlerdir.

Batı dünyasında feminist aktivistlerin yarattığı değişimlerin Türkiye'ye de yansımaları olmuştur. Türkiye'deki feministler, Avrupalılaştırma süreci ile daha aktif hale gelmişlerdir. Özellikle de 1999 sonrası Türkiye'nin Avrupa Birliğine adaylık sürecini lehlerine kullanarak "zina"ın suç olmaktan çıkarılması gibi, medeni kanunda ve ceza kanununda önemli değişikliklerin yapılmasını sağlamışlardır. Sosyal medya aracılığıyla yapılan ilk büyük müdahale ise kürtaj yasasıyla ilgilidir. Kadınlar sosyal medya üzerinden kurdukları bir platformla bir araya gelmişlerdir. Normal şartlarda bir araya gelme durumları olmayan farklı ideolojilerde ve farklı dünya görüşünde olan kadın örgütleri ilk kez platform üzerinde organize şekilde bir araya gelmiş ve ciddi bir muhalefet bloğu oluşturmuşlardır. Bu platform sayesinde hem Türkiye'de hem de uluslararası arenada ciddi bir ses getirmişlerdir. Bu, platformla bir araya gelebilmenin yarattığı güçlü etkiyi gören kadınlar bu olaydan sonra sosyal medyayı daha etkin kullanmaya başlamışlardır (Eslen-Ziya, 2013: 862).

5 SOSYAL MEDYA İLE CEZA MAHKEMELERİNİN KARARLARINI ETKİLEME

Kaba ve arkadaşları (2014) feministlerin, dünyayı genel olarak yapılandıran bir baskı gücü olarak sosyal medyayı kullanması gerektiğini söylemiştir. Nitekim Türkiye'de bu baskı gücü etkin olarak kullanılmıştır. Ancak feministler, bu gücü sadece ceza hukukunu değiştirmek için değil, ayrıca tek tek ceza davalarına müdahale etmek için de kullanmaya çalışmaktadır. Bu davranışlarına gerekçe olarak yargı kararlarının adil olmamasını göstermişlerdir. Kadına yönelik taciz, tecavüz ve cinayet olaylarında kamuoyu oluşturarak yargı mensuplarını baskı altında bırakma ve kararlarını etkileme girişlerinde bulunmaktadırlar.

Kamuoyuna yansıyan Emine Bulut, Şule Çet ve Pınar Gültekin vakaları gibi bazı kadına şiddet ve kadın cinayeti olaylarında hem yargının gecikmesi hem de yargıya güvenin az olması nedeniyle feminist gruplar sosyal medya üzerinden yargıyı etkileme girişimlerinde bulunmuşlardır. Bu girişimler sonucunda kamuoyu oluşması ve yargı mercilerinin de kamuoyu baskısı nedeniyle daha hızlı ve feminist grupların arzu ettiği minvalde kararlar alması, bu feminist gruplarının davranışını pekiştirmiş ve daha fazlasını yapmaya motive etmiştir (Arslan, 2020: 62).

Feminist gruplar tarafından organize edilen sosyal medya paylaşımları, sosyal medyanın diğer kullanıcılarını da etkilemiştir. Ulukaya (2020) otobüste şort giydiği gerekçesiyle 2016'da saldırıya uğradığı iddia edilen Ayşegül Terzi adına açılan bir hashtage atılan tweetleri incelemiş ve atılan tweetlerde en önemli motivasyonun % 47 oranla 'adaletsizliğin ifşası' olduğunu belirlemiştir. Bu veri, ilgili hashtage katılım sağlayan sosyal medya kullanıcılarının neredeyse yarısının adalet sistemine

güveni olmadığını ortaya koymaktadır. Adaletle olan güvensizlik nedeniyle sosyal medya kullanıcıları kendi yargı sistemlerini oluşturmakta, kişileri suçlu olarak ilan edebilmekte ve hatta cezasını belirleyebilmektedir. Twitter’da kadına şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin düzenli olarak tweetler atan @plus90 rumuzlu bir sosyal medya kullanıcısının 25 Kasım 2020 tarihli bir paylaşımında, sosyal medya üzerinden yapılmış ve 4284 kişinin oy kullanmış olduğu bir anketin sonuçlarına yer verilmiştir. Adaletin sosyal medyada aranmasını, katılımcıların %66,4’ü faydalı bulmuştur. Katılımcıların %10’u bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiş ve sadece % 22’si sosyal medya adalet aranmasına karşı olduğunu ifade etmiştir.

Greer & McLaughlin göre (2017: 261) medya, devletin adalet sağlamakta ‘başarısız’ kaldığı mağdura alternatif bir adalet sağlama ve suçlu olduğu iddia edilen kişilere, yargı mensuplarına, politikacılara ve ‘başarısız’ olduğu düşünülen kurumlara yönelik yıkıcı bir etki yaratarak itibarlarını ciddi bir şekilde zedeleyebilmektedir. Bugün bunu sosyal medya için de söylemek mümkündür. Hatta kadına şiddet gibi bazı vakalarda medya ve sosyal medyanın işbirliği yaptığı göz önüne alınırsa yıkıcı etkinin katlanarak arttığı düşünülebilir.

Türk Hukuk sisteminde ceza gerektirecek suçlar ve cezalarına Türk Ceza Kanunu’nda (TCK)³, bu cezaların nasıl muhakeme edileceğine ise Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda (CMK) yer verilmiştir. Yine muhakeme sırasında uygulanacak koruma tedbirleri de CMK’nın 4. kısmında yer almaktadır. Bu tedbirler; ‘yakalama ve gözaltı’, ‘tutuklama’, ‘adli kontrol’, ‘arama ve el koyma’, ‘telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi’, ‘gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme’ ve son olarak ‘koruma tedbirleri nedeniyle tazminat’tır⁴. Kime, hangi koruma tedbirinin uygulanacağı CMK’da belirtilmiştir. Yani bir sınığın ya da failin yargılanması sırasında, CMK’da belirlenmiş olan koruma tedbirleri, işlenmiş suç ve suçun olduğu diğer tüm koşulları göz önünde bulundurularak yargı mensubu tarafından uygulanır. Yargı mensubu CMK’da belirlenmiş kuralların dışına çıkamaz. Ancak, medya ve sosyal medyanın güç birliğiyle oluşturulan kamuoyunun yoğun baskısına maruz kalan yargı mensupları, baskılara dayanamayarak farklı koruma tedbirleri uygulayabilmektedir. Bu tedbirleri yetersiz bulan kadın hareketleri, Türkiye’de bazı vakalarda gündem yaratmakta ve bu vakalara müdahale yöntemini seçmektedir. Yüzlerce vakanın yaşandığı Türkiye’de tüm davalara tek tek müdahale imkânsız gibi görünmektedir. Zaten kadın hareketinin amacının tüm davalara tek tek müdahale etmek olmadığı söylenebilir. Bazı davalara müdahale ederek yargı mensupları üzerinde bir baskı oluşturup benzer vakalarda, diğer yargı mensuplarının da kadınların lehine sayılabilecek kararlar alması için bir farkındalık oluşturmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Kadın hareketinin müdahale ettiği bazı davalar incelenmiş ve bu davalara bulgular bölümünde yer verilmiştir.

³ Bkz. 5237 sayılı 26.9.2004 tarihli TCK <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>

⁴ Bkz. 5271 sayılı ve 4.12.2004 tarihli CMK <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf>

6 BULGULAR

Bu bölümde medya ve sosyal medyada en çok tartışma konusu olan vakalardan 10'u ve bunların olay süreci, yargı süreci ve sosyal medyada gündem olma durumları incelenmiştir. Sosyal medyada 831 binden fazla takipçisi olan 23 kadın örgütü hesabından bu vakalara ilişkin hashtaglar açılmış, bunlara yönelik onlarca tweet atılmıştır. Önce takipçilerin, sonra takipçilerin takipçilerinin, sonra da diğerlerinin attıkları tweetlerle, hashtaglara atılan tweet sayısı milyonları aşabilmiştir.

Vakalara ilişkin veriler aşağıdaki tablolarda görüldüğü gibidir.

Tablo 3: Aslı Baş Vakası Süreci

Sanık	-
Mağdur	Aslı Baş
Olay	Tatil köyünde villanın terasından düşerek ölüm
Olay tarihi	21.7.2010
Sosyal medyaya yansıma	#AslıBaşÇinAdalet, #aslıbaş
Tedbir 1 ve tarihi	21.07.2010 Gözaltı ve tahliye
Tedbir 2 ve tarihi	30.08.2012 / Tutuklama / 18 ay
Tedbir 3	Adli kontrol şartıyla salıverme/ 17.01.2014
Sonuç	Beraat / 16.01.2020
İtiraz	İstinaf / 17.10.2020

Kaldığı bir tatil köyünde villanın terasından düşen Aslı Baş adlı eski manken hayatını yitirmiştir. Villa sahibi, iki oğlu ve bir çalışanı gözaltına alınıp ifadeleri alındıktan sonra otel sahibinin iki oğlu tutuklanmıştır. Daha sona biri tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmiş, diğer oğlu ise 18 ay tutuklu kalmıştır. Son hazırlanan detaylı bilirkişi raporunda olayın cinayet olmadığı belirtilince mahkeme tüm sanıklar için beraat kararı vermiştir.

Tablo 4: Ayşegül Terzi Vakası Süreci

Sanık	Abdullah Çakıroğlu
Mağdur	Ayşegül Terzi
Olay	Şort giydiği için sözlü taciz
Olay tarihi	12.09.2016
Sosyal medyaya yansıma	#ayşegülterzininensesiolalım, #Ayşegül, #şortumadokunma, #abdullahçakıroğlu
Tedbir 1 ve tarihi	Gözaltı
Tedbir 2 ve tarihi	19.09.2016 Tutuklama
Tedbir 3	26.9.2016 Tahliye
	28.09.2016 Tutuklama
Sonuç	3 yıl 10 ay ceza
İtiraz	Bölge mahkemesi
İtiraz sonucu	2 yıla indirim

Abdullah Çakıroğlu, toplu taşıma aracında Ayşegül Terzi'ye kısa şort giymesine tepki olarak sözlü tacizde bulunmuştur. Bu taciz sosyal medyada gündem olunca Çakıroğlu hakkında işlem başlatılmıştır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 100/4 gereği cezası 2 yıldan az olan

suçlarda tutuklama yapılmadığı için tahliye edilmiştir. Ancak medya ve sosyal medyanın yoğun baskısı sonucu hakkında 'inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme' suçunun yanı sıra 'kasten yaralama' ve 'hakaret' suçlarından da işlem yapılarak yargılandığı suç miktarının cezai karşılığı 2 yılın üzerine çıkınca tutuklanmıştır. Ancak sonraki duruşmada mahkeme 'kasten yaralama' suçunun oluşmadığı gerekçesiyle tekrar tahliye kararı almıştır. Olay, medya ve sosyal medyada infial yaratacak derecede gündem oluşturunca kanun değişikliğine gidilerek 24.11.2016 tarihinde CMK m. 100/4 değişiklik yapılmış ve kanun maddesine 'suçlarda veya vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç olmak üzere'⁵ ibaresi eklenerek Çakıroğlu'nun tutuklanması sağlanmıştır. Çakıroğlu 3 yıl 10 ay ceza almış, itiraz üzerine bölge mahkemesi hakaret suçundan beraatını isteyerek cezayı 2 yıla düşürmüştür.

Tablo 5: Ceren Özdemir Vakası Süreci

Sanık	Özgür Arduç
Mağdur	Ceren Özdemir
Olay	Firari mahkûmun kadın cinayeti & kamu personeli ihmali
Olay tarihi	3.12.2019
Sosyal medyaya yansıma	#cerenözdemir, #özügürarduç
Tedbir 1 ve tarihi	4.12.2019 Gözaltı ve Tutuklama& Kamu personeline takipsizlik
Sonuç	20.01.2020 Canavarca hisle kasten öldürmeden ağırlaştırılmış indirimli müebbet & Kamu personeli ihmali yok
İtiraz	Kamu personeli ihmali için AYM

Cezaevi firarisi, evine gitmekte olan genç bir kızı apartman girişinde öldürmüş, mahalle esnafı tarafından yakalanarak polise teslim edilmiştir. Medya ve sosyal medyada gündem olunca bir buçuk ay gibi kısa sürede indirimli ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. Ayrıca firar ettiği cezaevi görevlilerinin ihmali olduğu gerekçesiyle sosyal medyada yoğun baskılar yapılmış, bakanlığın ve kurulların raporlarında ihmal olmadığı belirtilince takipsizlik kararı verilmesi üzerine, dava Anayasa Mahkemesine götürülmüştür.

Tablo 6: Duygu Delen vakası süreci

Sanık	Mehmet Kaplan
Mağdur	Duygu Delen
Olay	Erkek arkadaşının evinde balkondan düşerek ölüm
Olay tarihi	13.08.2020
Sosyal medyaya yansıma	#duygudelen, #duyguicinadalet, #MehmetKaplanTutuklansın
Tedbir 1 ve tarihi	Gözaltı ve tutuklama --.08.2020
Tedbir 2 ve tarihi	16.06.2021 Tahliye-Ev hapsi
Tedbir 3	23.06.2021 Tutuklama
Sonuç	-

⁵ Bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161202-1.htm>

Duygu Delen adındaki genç kız erkek arkadaşı Mehmet Kaplan'ın evinde balkondan düşerek hayatını kaybetmiştir. Olay sosyal medyada gündem olunca gözünlüne alınan sanık tutuklanmıştır. 10 ay tutuklu kalan sanık ev hapsine alınması şartıyla tahliye edilmiştir. Ancak sosyal medyada yoğun bir baskı olmuş ve savcı karara itiraz edince bir hafta sonra tekrar tutuklanmıştır. Sanığın tutuklu olarak yargılanması sürmektedir.

Tablo 7: Fatma Yasak vakası süreci

Sanık	Alper Tasalı
Mağdur	Fatma Yasak
Olay	Sosyal medyada iddia 'eşin silahla alıkoyması'
Olay tarihi	20.08.2021
Sosyal medyaya yansıma	#fatmayasak, #FatmaYasakYalnızDeğildir, #AlperTasalı
Tedbir 1 ve tarihi	23.08.2021 Daha önce tutuksuz yargılanan zanlı tutuklandı
Sonuç	

Sosyal medyada çok hızlı bir şekilde yayılan ve bir anda sosyal medyanın gündemine oturan bir videoda Fatma Yasak adlı kadın, eşinden şiddet gördüğünü ve eşinin kendisini silahla alıkoymağını söylemiştir. Fatma Yasak'ın, şiddet uyguladığı gerekçesiyle eşi Alper Tasalı hakkında daha önce şikayetçi olduğu, Tasalı'nın tutuksuz olarak yargılandığı öğrenilmiştir. Videonun sosyal medyada gündem olması üzerine Tasalı, tutuklanarak cezaevine konulmuştur.

Tablo 8: İpek Er, Musa Orhan ve Ezgi Mola vakası süreci

Sanık	Musa Orhan	Sanık	Ezgi Mola
Mağdur	İpek Er	Mağdur	Musa Orhan
Olay	Tecavüze uğrama nedeniyle intihar girişimi 32 gün sonra ölüm	Olay	Ağır hakaret
Olay tarihi	16.07.2020	Olay tarihi	20.08.2020
Sosyal medyaya yansıma	#ipeker, #İpekErİçinAdalet, #MusaOrhan, #musaorhantutuklansın	Sosyal medyaya yansıma	#ezgimola, #yanındayizezgimola #ezgimolayalnızdeğildir
Tedbir 1 ve tarihi	17.07.2020 Gözaltı Tahliye	Tedbir 1 ve tarihi	Yok
Tedbir 2	19.08.2020 Tutuklama		
Tedbir 3	25.08.2020 Tahliye		
Sonuç		Sonuç	

İpek Er adlı bir genç kız tecavüze uğradığı gerekçesiyle intihar girişiminde bulunmuş ve tecavüz edeninin Musa Orhan olduğunu belirten bir mektup bırakmıştır. Mektubun adli makamlara intikali üzerine sanık gözünlüne alınmış ifadesi alındıktan sonra tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmiştir. Genç kızın 32 gün sonra vefatı üzerine olay, sosyal medyada gündem olmuş ve yargı üzerine yoğun baskı yapılmıştır. Toplumun çeşitli kesimlerinden çok sayıda kişinin yaptığı paylaşımlarda birçok ünlü de yer almıştır. Ezgi Mola adlı ünlü bir oyuncu "Tecavüzcü şerefsizi dışarı salan vicdanınızda boğulun. Artık yasa, dua, dilek, istek, rica umut her şeyi elimizden aldınız ya!! Ne diyeyim! Yazıklar

olsun! Yazıklar olsun!!! #MusaOrhantutuklansın” şeklinde bir paylaşımda bulunmuştur. “*tecavüzcü şerefsizi*” ifadesiyle sanığa hakaret etmiş “*dışarı salan vicdanınızda boğulun*” ifadesi ile de ilgili davanın yargı mensuplarına hakaret sayılabilecek ağır ifadelerde bulunmuştur. Sanık Orhan’ın oyuncu Mola hakkında şikâyetçi olması üzerine çok sayıda ünlü, Mola’ya destek amacıyla benzer paylaşımlarda bulunmuş ve sosyal medyadan çok yoğun bir destek almıştır. Yargı mensuplarına yönelik değil de sadece sanık Orhan’a hakareten Mola’nın ifadesine başvurulması dışında bir yargı tedbiri alındığına dair medyada ve sosyal medyada herhangi bir veriye rastlanılmamıştır.

Tablo 9: Merve Kotan vakası süreci

Sanık	Muhammet Gürsoy
Mağdur	Merve Kotan
Olay	Kadın cinayeti
Olay tarihi	15.08.2019
Sosyal medyaya yansıma	#mervekotaniçinadalet
Tedbir 1 ve tarihi	15.08.2019 tutuklama
Sonuç	18.06.2020 2 kez ağırlaştırılmış müebbet
İtiraz	

Merve Kotan adlı genç kız Ekim Türkmen adlı bir arkadaşıyla birlikte eski erkek arkadaşı Muhammet Gürsoy’un saldırısına uğramış ve her ikisi de hayatını kaybetmiştir. Olay medya ve sosyal medyada gündem olmuş belli bir süre ülke gündeminde kalmıştır. Ancak gerek sosyal medya da gerekse de medyada kurban olarak, genç kız Merve Kotan’ın ismi ön plana çıkmış, diğer kurban Ekim Türkmen’in adı neredeyse yok denecek kadar az yer bulmuştur. Sanığa da indirimsiz olarak 2 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilmiştir.

Tablo 10: Kadir Şeker vakası süreci

Sanık	Kadir Şeker
Mağdur	Özgür Duran
Olay	Kadına şiddet uygulayamı öldürme
Olay tarihi	05.02.2020
Sosyal medyaya yansıma	#kadirşeker, #kadirşekericinadalet
Tedbir 1 ve tarihi	05.02.2020 Tutuklama
Sonuç	14.10.2020 Ömür boyu haptisten 12,5 yıla indirim.
İtiraz	Konya Bölge Adliye Mahkemesi daha fazla indirim istedi
İtiraz sonucu	Yargıtay’da

Bulunduğu bir parkta Özgür Duran’ın sevgilisi Ayşe Dırla’ya şiddet uyguladığına tanık olan Kadir Şeker adlı genç, şiddeti engellemeye çalışırken Duran’ın saldırısına uğramış, boğuşma sırasında Duran hayatını kaybetmiş, olay üzerine Şeker tutuklanmıştır. Kadın örgütleri, Şeker’in iyi niyetle hiç tanımadığı bir kadına şiddeti engellemeye çalıştığı ve meşru müdafaa sonucu cinayet işlediğine yönelik sosyal medya kampanyaları başlatmış, bu kampanyalar medyada yer bularak uzun süre ülke gündemini işgal etmiştir. Mahkeme Duran’ı kalbinden bıçaklayarak öldürdüğü gerekçesiyle Şeker’in aldığı ömür boyu hapis cezasını çeşitli indirimlerle 12.5 yıla indirmiştir. Kadın örgütleri bu sonucun

adil olmadığı yönünde tekrar sosyal medya kampanyaları düzenlemiştir. İtiraz üzerine Bölge Adliye Mahkemesi kararı bozmuş ‘haksız tahrik indiriminin’ en üst düzeyde uygulanması ve cezanın daha da düşürülmesi gerektiğini belirtmiştir. Dava Yargıtay sürecindedir.

Tablo 11: Melek İpek vakası süreci

Sanık	Melek İpek
Mağdur	Ramazan İpek
Olay	Şiddet uygulayıp dışarı çıkan eşini tüfekle bekleyen fail, eve gelen eşini vurdu.
Olay tarihi	07.01.2021
Sosyal medyaya yansıma	#melekipek, #melekipek hayatını savundu, #MelekİpekSerbestBırakılsın, #MelekİpekİçinAdalet
Tedbir 1 ve tarihi	07.01.2021 Gözaltı ve tutuklama Savcı talebi 'kast olmaksızın taksirle insan öldürme' haksız tahrik indirimi istedi
Tedbir 2 ve tarihi	26.04.2021 Tahliye
Sonuç	

Ramazan İpek, eşi Melek İpek'e şiddet uyguladıktan sonra evden çıkmış, belli bir süreden sonra evine geri dönmüştür. Döndüğünde elinde tüfekle eşini bekleyen Melek İpek, Ramazan İpek'i tüfekle vurarak öldürmüştür. TCK'nın 82. Maddesine göre olayın vuku bulmasının daha öncesinde, tüfekle bekliyor olduğu için tasarlayarak kasten öldürme suçu söz konusudur. Aynı kanunun aynı maddesine göre bu olayın cezası ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıdır. Ancak ağır şiddet gördüğü için Kadir Şeker olayında olduğu gibi haksız tahrik indirimi yapılabilir. Olay yine sosyal medyada yoğun ilgi görmüş, yargı mensupları üzerinde yoğun baskı oluşturulmuştur. Savcılık, sanığın TCK'nın 82. Maddesine göre yargılanmaması, TCK'nın 85. Maddesine göre “taksirle insan öldürme” suçuyla yargılanması talebinde bulunmuştur. Sanığın hapis yattığı süreler de göz önünde bulundurularak tahliye edilmiştir.

Tablo 12: Nevin Yıldırım vakası süreci

Sanık	Nevin Yıldırım
Mağdur	Nurettin Gider
Olay	Fail kadın tecavüz iddiasında bulunduğu kişinin kafasını kesti, köy meydanına attı
Olay tarihi	29.08.2012
Sosyal medyaya yansıma	#Budavaböylebitmez, #NevinİçinAdalet, #NevinYıldırım
Tedbir 1 ve tarihi	29.08.2020 Tutuklama
Sonuç	12.01.2015 İddianameden ‘canavarca hisle’ ibaresi çıkarıldı tasarlayarak adam öldürmeden müebbet
İtiraz	Yargıtay
İtiraz sonucu	23.04.2019 Yargıtay onadı

Nevin Yıldırım adlı kadın, halasının eşi yani eniştesi olan Nurettin Gider'i kendisine tecavüz ettiği gerekçesiyle tüfekle yüzüne, kasıklarına ve karın bölgesine 5 kez ateş ederek öldürmüş, öldürdükten sonra kafasını kesmiş ve köy meydanına atmıştır. İlk olarak Savcı, TCK'nın 82. Maddesi a ve b bendine göre ‘canavarca hisle tasarlayarak adam öldürme’ suçundan yargılanmasını istemiştir. Ancak

kadın örgütleri, sosyal medya üzerinden yoğun baskı yapmış haksız tahrik indirimi yapılmasını istemiştir. Mahkeme haksız tahrik indirimini reddetmiş fakat daha sonra savcılık mütalaasında ‘canavarca hisle’ ibaresini çıkartarak ‘kasten adam öldürme’ suçundan yargılanmasını talep etmiş ve mahkeme saniğa müebbet hapis cezası vermiştir. Ceza Yargıtay’a götürülmüş ve orada da onanmıştır.

7 TARTIŞMA ve SONUÇ

Bir ülkedeki kanun ve yasalar o ülkedeki kanun yapıcılarının dünya görüşleri, hayat felsefeleri, bakış açılarına ve kısmen de toplumun gelenek ve göreneklerine göre hazırlanmaktadır. Bu nedenle de Türkiye’de ve dünyada adalet mekanizmasında çeşitli sorunlar yaşanabilmektedir. Bu mekanizma içerisinde hak mahrumiyeti yaşayan gruplardan birinin kadınlar olduğunu söylemek mümkündür. Bu mağduriyetin giderilmesi için 1970’lerden itibaren kadınların, kanun ve yasaların oluşturulması ve değiştirilmesi aşamasında müdahil olduğu ve bu çabalarında da büyük oranda başarılı oldukları ifade edilebilir. Bazı kanun uygulayıcılarının kanunları uygulamadaki olumsuz yaklaşımlarının yanı sıra sosyal medya gibi kontrolsüz bir güce kavuşan kadınların, bu gücün etkisiyle daha fazla hak talep etmesi nedeniyle kadın örgütleri, kanun değişikliklerini yeterli görmemiştir. Kanunların, kadınların lehine uygulanması için genel bir paradigma değişikliği yaratmak isteyen feminist gruplar, kadınlarla ilgili davalara müdahil olarak, ister fail olsun, ister mağdur olsun kadınların lehine karar aldırma amacını gütmüşlerdir.

Kadın gruplarının sosyal medyada ciddi bir şekilde örgütlenmesi ve buna bağlı olarak 831 bini aşan takipçi sayısına ulaşması feministlerin ‘yıkıcı’ denebilecek etkili bir güce dönüşmesine neden olmuştur. İlk adımda 23 kadın örgütü hesabı tweetler atmakta, ikinci adımda 831 bini aşan takipçileri tarafından bu tweetler, retweet edilmekte ya da yeni tweetler atılmaktadır. Üçüncü adım ve sonrasında önce takipçilerin takipçileri, sonra da onların takipçileri tweetler atınca açılan hashtaglara atılan tweet sayıları milyonları aşmaktadır. Böyle bir durumda hem tüm sosyal medya kullanıcılarının ilgisi bu hashtaglara çekilmekte, hem de medyanın konuyu gündeme getirmesini sağlamaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan davalarda benzer yöntemler kullanılmıştır. Bu davalara bakıldığında kadın örgütlerinin desteklediklerinden 7’si mağdur, 4’ü ise fail konumundadır. Bazı davalar sonuçlanmış bazıları ise devam etmektedir. Ancak hem sonuçlanan hem de süren davalarda kadın örgütlerinin arzu ettiği ya da arzu ettiğine yakın kararlar alınmaktadır.

Elbette bu sonuçlarda kadınların örgütlü bir şekilde mücadele etmesinin payı yadsınamayacak kadar büyüktür. Bu etkili gücün, geciken adaletin tecelli etmesi ya da adaletsizliğin ifşa edilmesi amacıyla kullanılması elbette olumludur. Ancak, bu durum çok büyük riskler barındırmaktadır. Ceza adalet sistemi hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmayan kitlelerin yönlendirilmesi, bu kitlelerde adaletin hiç olmadığı ve hiç uygulanmadığı algısının yaratılması söz konusudur. Bu algının yaygınlaşmasının adalete olan güveni ciddi anlamda aşındırabileceğinden dolayı, herkesin kendi adaletini kendi uygulama durumunun oluşması riski mevcuttur.

Bu denli bir mücadelede bulunulmasının nedenini, kadın örgütlerinin, ‘yargı mensuplarının kadın davalıların eylemlerinin sosyal bağlamını reddettiği’ kanaatinde olmalarına bağlayan Maguigant (1991: 379), bu konuda yapılan bir araştırmada, kadınların sahip oldukları bu kanaatin yanlış olduğuna yönelik veriler elde edildiğini söylemektedir. Sahip oldukları bu kanaat, kadınları farklı mücadelelere sevk edebilmektedir. Örneğin Brown ve arkadaşları (2012: 248) cinsel ve aile içi şiddete maruz kalan kadınlara destek için devletle girdikleri mücadeleden kaynaklı olarak feministlerin, kriminoloji disiplini dışında politik bir proje olan Feminist Victimology (Feminist Kurbanbilim) disiplinini oluşturmaya çalıştıklarını söylemektedir. Victimology bağlamında erkeklerin de kadınlar kadar şiddet mağduru birer ‘kurban’ olduğunu yaptıkları çalışmalarla açığa çıkaran akademisyenlere, feministler tarafından linç girişiminde bulunulmuştur (Houston, 2014: 231). Hatta eski İsveç Meclis üyesi ve Feminist İnisiyatif Sözcüsü Gudrun Schyman gibi bazı feministler, işi erkeklerden ‘erkeklik vergisi’ alınması ve alınan verginin kadına şiddetle mücadelede kullanılması önerisinde bulunmaya kadar vardırırmıştır (Sverigesradio.se, 2004).

Feministlerin mücadelelerini bu noktalara vardırırmaları, kadın mücadelesi açısından da risk taşımaktadır. Şuan kadın mücadelesinin en etkin olarak yürütüldüğü platform sosyal medyadır. Mclean ve Maalsen (2013: 252) sosyal medyanın mümkün kıldığı eylem türünün kişiselleştirilmiş siyaset olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde kişisel eylemler ön plana çıkabilmektedir. Bu kişisel eylemler, Regehr ve Ringrose’un (2018: 358) belirttiği üzere şöhret için mağduriyet yaratma noktasına varabilmektedir. Regehr ve Ringrose, bir cinsel taciz eylemi olarak konumlanan şeyin, şöhrete hızlı sahip olma aracı haline gelebildiğini belirtmektedirler.

Bir diğer risk, etkiye tepki oluşumudur. Yani feminist grupların bazen amacı aşan eylemleri, karşıt gruplarda yani erkeklerde ciddi bir etki yaratabilmektedir. Örneğin Men’s Rights Activism (Erkek Hakları Aktivizmi) gibi grupların oluşmasına neden olabilmektedir ki, bu gruplar aşırılıkçı kişileri de barındırabilmektedir. Bu aşırılıkçılardan bazıları, feministleri Nazilere benzeterek “FemiNaziler” diye tanımlayabilmekte, onlar için ‘ıslah edici tecavüz’ü önerebilmektedir.

Bu noktada feminist hareketin eylemlerini ve genel stratejisini yeniden değerlendirmesi ve yıkıcı ve kontrolsüz güç olarak kullandıkları sosyal medyayı daha kontrollü olarak kullanması, ceza hukukuna ve ceza mahkemelerine müdahaleyi kadın eksenli değil, adalet eksenli olarak yapmayı düşünmesi gerekmektedir.

8 KAYNAKLAR

- Arslan, N. (2020). Ceza Muhakemesinde Sosyal Medyanın Etkisi. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Okulu Dicle Adalet Dergisi*, 4(1), 53–75.
- Baer, H. (2016). Redoing feminism: Digital activism, body politics, and neoliberalism. *Feminist Media Studies*, 16(1), 17–34. <https://doi.org/10.1080/14680777.2015.1093070>
- Baumgardner, J. (2011). *Is There a Fourth Wave? Does It Matter?* Feminist.Com. <https://www.feminist.com/resources/artspeech/genwom/baumgardner2011.html>

- Bennett, J. (2014). *Behold the Power of #Hashtag Feminism*. TIME Magazine. <https://time.com/3319081/whyistayed-hashtag-feminism-activism/>
- Brown, D., Carrington, K., Hannah- Moffat, K., & Phoenix, J. (2012). Pat Carlen, A Criminological Imagination: Essays on Justice, Punishment and Discourse. *Punishment & Society*, 14(2), 247–261. <https://doi.org/10.1177/1462474512437502>
- Buss, D. (2011). Performing legal order: Some feminist thoughts on international criminal law. *International Criminal Law Review*, 11(3), 409–423. <https://doi.org/10.1163/157181211X576339>
- Castells, M. (2008). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Cilt 2 Kimliğin Gücü*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Daly, K., & Stubbs, J. (2013). Feminist theory, feminist and anti-racist politics, and restorative justice. *Handbook of Restorative Justice, May 2014*, 149–170. <https://doi.org/10.4324/9781843926191-17>
- Eslen-Ziya, H. (2013). Social media and Turkish feminism: New resources for social activism. In *Feminist Media Studies* (Vol. 13, Issue 5, pp. 860–870). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.1080/14680777.2013.838369>
- Everett, A. (2004). On Cyberfeminism and Cyberwomanism: High- Tech Mediations of Feminism's Discontents. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 30(1), 1278–1286. <https://www.jstor.org/stable/10.1086/422235>
- Fotopoulou, A. (2016). Digital and networked by default? Women's organisations and the social imaginary of networked feminism. *New Media and Society*, 18(6), 989–1005. <https://doi.org/10.1177/1461444814552264>
- Greer, C., & McLaughlin, E. (2017). 11. News power, crime and media justice. *The Oxford Handbook of Criminology*, 6, 260–283. <https://doi.org/10.1093/oxhb/9780198719441.003.0012>
- Houston, C. (2014). How Feminist theory became criminal law - domestic violence. *Michigan Journal of Gender & Law*, 21(2), 217–272. <https://repository.law.umich.edu/mjgl/vol21/iss2/1%0AThis>
- Kaba, M., Smith, A., Adelman, L., & Gay, R. (2014). *Where Twitter and Feminism Meet*. The Nation Magazine. <https://www.thenation.com/article/archive/where-twitter-and-feminism-meet/>
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Keller, J., Mendes, K., & Ringrose, J. (2018). Speaking 'unspeakable things': documenting digital feminist responses to rape culture. *Journal of Gender Studies*, 27(1), 22–36. <https://doi.org/10.1080/09589236.2016.1211511>
- Kingston Mann, L. (2014). What Can Feminism Learn from New Media? *Communication and Critical/ Cultural Studies*, 11(3), 293–297. <https://doi.org/10.1080/14791420.2014.926244>
- Locke, A., Lawthom, R., & Lyons, A. (2018). Social media platforms as complex and contradictory spaces for feminisms: Visibility, opportunity, power, resistance and activism. *Feminism and Psychology*, 28(1), 3–10. <https://doi.org/10.1177/0959353517753973>
- Looft, R. (2017). #Girlgaze: Photography, Fourth Wave Feminism, and Social Media Advocacy. *Continuum*, 31(6), 892–902. <https://doi.org/10.1080/10304312.2017.1370539>
- Maguigant, H. (1991). Battered Women And Self-Defense: Myths And Misconceptions in Current Reform Proposals. *University of Pennsylvania Law Review*, 140(2), 379–486.

- Mclean, J., & Maalsen, S. (2013). Destroying the joint and dying of shame? A geography of revitalised feminism in social media and beyond. *Geographical Research*, 51(3), 243–256. <https://doi.org/10.1111/1745-5871.12023>
- Nourse, V. (2000). The " normal " successes and failures of feminism and the criminal law. *Georgetown Public Law and Legal Theory Research*, 13(3), 951–978. <https://www.jstor.org/stable/1229290>
- Powell, A. (2015). Seeking rape justice: Formal and informal responses to sexual violence through technosocial counter-publics. *Theoretical Criminology*, 19(4), 571–588. <https://doi.org/10.1177/1362480615576271>
- Rampton, M. (2008). Four Waves of Feminism. *Pacific Magazine*, 25, 1–4. <https://www.pacificu.edu/about/media/four-waves-feminism>
- Regehr, K., & Ringrose, J. (2018). Celebrity Victims and Wimpy Snowflakes: Using Personal Narratives to Challenge Digitally Mediated Rape Culture. In J. R. VICKERY & T. EVERBACH (Eds.), *Mediating Misogyny* (Issue March, pp. 353–369). Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72917-6>
- Schulhofert, S. J. (1995). The Feminist Challenge in Criminal Law. *The University of Pennsylvania Law Review*, 143, 2151–2208. https://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3583&context=penn_law_review
- Shah, V., Sivitanides, M., & Mehta, M. (2013). The era of digital activism. *International Journal of Information Technology, Communications and Convergence*, 2(4), 295. <https://doi.org/10.1504/ijitcc.2013.059409>
- Sverigesradio.se. (2004). *Man tax proposed*. <https://sverigesradio.se/artikel/482197>
- Thorpe, H., Toffoletti, K., & Bruce, T. (2017). Sportswomen and Social Media: Bringing Third-Wave, Postfeminism and Neoliberal Feminism into Conversation. *Journal of Sport and Social Issues*, 41(5), 359–383. <https://doi.org/10.1177/019372350603000408>
- Ulukaya, C. (2020). *Kamuoyunun mahkemesi: Sosyal medya yargılaması, adaletin hem başladığı hem bittiği yer*. *Journo Dergisi*. <https://journos.com.tr/sosyal-medya-yargilamasi-adalet>
- Willem, C., & Tortajada, I. (2021). Gender, voice and online space: Expressions of feminism on social media in Spain. *Media and Communication*, 9(2), 62–71. <https://doi.org/10.17645/mac.v9i2.3851>